

7. SVIATOSŤ MANŽELSTVA

Sviatosť manželstva je zmluva, ktorou muž a žena vytvárajú medzi sebou celoživotné spoločenstvo, zamerané svojou prirodzenou povahou na dobro manželov, na plodenie a výchovu detí.

Apoštol Pavol hovorí: "Muži, milujte svoje manželky, ako aj Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil."(Ef 5, 25-26) A hneď dodáva: "Preto muž zanechá otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele. Toto tajomstvo je veľké; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi."(Ef 5, 31-32)

Je to sviatosť, v ktorej dve osoby opačného pohlavia, spôsobilé pre manželstvo, vstupujú slobodne do nerozlučiteľného zväzku za účelom plodenia a výchovy potomstva a vzájomného posvätenia. Dostávajú tiež milosť na plnenie povinností tohto stavu. Manželstvo má božský pôvod. Neustanovil ho človek, ale Boh. Potvrdil ho Ježiš vo viacerých svojich výrokoch a svojou účasťou na svadbe v Káne Galilejskej.

Manželstvo je povolanie - je sviatosťou celoživotného spoločenstva lásky muža a ženy, ktorí vo svetle a sile Božej milosti našli a prijali Boží zámer s nimi: na rozvoj svojich osobností, na to, aby boli darom jeden druhému, prijali deti a spoločne sa im darovali.

Príprava: Na toto povolanie, ako aj na každé iné, vzdialenú prípravu dostávajú v rodine a v škole:

- Blízkou prípravou sú poučenia vo farskom spoločenstve a všetko, čo mladí chlapci a dievčatá získavajú čítaním a prednáškami, ako poznávanie života manželstva a rodiny.
- Bezprostredná príprava je určená na čas, keď si partneri dali vážne slovo a začínajú sa pripravovať na spoločný život v manželstve.
- Snúbenectvo je predstupeň sviatosti manželstva po spoznávaní a chodení partnerov. Je to zvláštny stav spoznávania sa navzájom a spoznávania rodinného zázemia svojho partnera.
- Zasnúbenie je obdobie intenzívnej prípravy a spoznávania, učenie chápať sa navzájom, počúvať, prijať jeden druhého. Výber partnera nie je náhoda ani osud.

Matéria:

Manželstvo sa definuje ako zmluva, ktorou - muž a žena ustanovujú medzi sebou spoločenstvo celého života. Sviatosť manželstva je jediná sviatosť, ktorú si vysluhujú samotní snúbenci. Vonkajším znakom, teda matériou, sviatosti manželstva je manželská zmluva (sľub). Manželský súhlas musí byť daný slobodne. To znamená, že nikto nemôže byť do manželstva nútený. Kto by pod tlakom prijal túto

sviatosť, prijal by ju neplatne. Byť slobodným pritom znamená nepodliehať žiadnemu núteniu a nemať prekážky zo strany prirodzeného alebo cirkevného práva.

Podstatné vlastnosti manželstva

1. jednota - to znamená, že vylučuje sa polygamia (mnohoženstvo) a polyandria (mnohomužstvo)
2. nerozlučnosť - vylučuje rozvod (môže byť rozviazané iba smrťou jedného z manželov)

Účinky sviatosti manželstva

1. Trvalý zväzok
2. Milosť, ktorá manželov posilňuje v nerozlučnosti manželstva, prekonávaní prekážok, zdokonaľuje lásku

Cieľom sviatosti: To, čo ho odlišuje od iných ľudských spoločenstiev je cieľ ku ktorému smeruje. Tento cieľ nepochádza z ľudského rozhodnutia, ale svojou prirodzenosťou je daný Božím plánom, aby sa manželia navzájom ako osoby dopĺňali a zdokonaľovali a odovzdávali i formovali nový život. Základom manželstva je Božia vôľa, ktorá z manželstva urobila zmluvu i sviatosť spolu. Preto sa manželstvo katolíkov, hoci by iba jedna stránka bola katolícka, riadi nielen božským, ale aj kanonickým (cirkevným) právom.

Platné manželstvo: **Pre platnú formu uzavretia manželstva sa vyžaduje aktívna účasť farára alebo diakona v mieste uzavretia manželstva a aspoň dvoch svedkov. V nebezpečenstve smrti je možná účasť iba dvoch svedkov. Táto forma je povinná pre všetkých, ktorí sú v katolíckej cirkvi. Obvyklou prípravou na manželstvo sú zasnuby, poučenie manželov a ohlášky.**

Manželstvo sa nazýva: platné, ak pri jeho uzavieraní boli splnené všetky podmienky prirodzeného a cirkevného práva.

Platné manželstvo sa delí na: *uzavreté* čiže uznané Cirkvou, lebo bolo pred ňou predpísanou formou slávené a nebolo ešte zavŕšené manželským stykom, *dokonané* (zavŕšené) ak manželia ľudským spôsobom uskutočnili medzi sebou manželský úkon na splodenie dieťaťa.

Manželstvo sa považuje za platné dovtedy, kým sa nedokáže opak. Preto nestačí iba potvrdiť, že je neplatné alebo pochybovať o jeho platnosti (kan.1060).

Neplatné manželstvo, ak sa uzavieralo s manželskou prekážkou, ak nebol daný manželský súhlas alebo nebola zachovaná predpísaná forma. Nazýva sa aj *nulitné*.

Neplatné manželstvo sa nazýva *putatívne*, ak aspoň jeden z manželov ho uzavieral v presvedčení, že bolo uzavreté platne. Takéto manželstvo je putatívnym dovtedy, kým obidvaja nenadobudnú istotu, že ich manželstvo je nulitné.

Za neplatné a nedovolené považuje Cirkev aj civilné manželstvo, ktoré bolo uzavreté pred štátnym orgánom. Katolíkov viaže cirkevný zákon vo všetkom čo sa týka prípravy a slávania sviatosti manželstva ako aj života v ňom.

Ukončenie manželstva: Manželstvo končí v obvyklom prípade smrťou jedného z manželov. Ďalším spôsobom je [anulácia](#) manželstva, keď sa domnelé manželstvo prehlási za neplatné od začiatku. Manželstvo môže podľa zákona v prípade nutnosti ukončiť [rozvodom súd](#).

Prijímateľ sviatostí: Manželstvo môžu uzavrieť všetci, ktorým to právo nebráni. Aby mohlo manželstvo vzniknúť je potrebný súhlas muža aj ženy. Týmto úkonom sa navzájom odovzdávajú a prijímajú. Takto vzniknutá zmluva je neodvolateľná (kan.1057) .

Miešané manželstvá: Často sa stáva, že manželstvo chcú uzavrieť dvaja ľudia - muž a žena, ktorí sú pokrstení, ale každý z nich patrí do inej Cirkvi. Prípustné sú iba manželstvá, keď obaja patria do katolíckej Cirkvi. Ak sa príslušnosť k Cirkvi odlišuje, k uzatvoreniu manželstva je potrebný dišpenz. Dišpenz udeľuje výnimku, na jeho základe sa manželstvo povoľuje. Vydáva ho diecézny biskup (miestny ordinár).

Povolenie môže byť vydané iba za určitých podmienok: Ten, kto je katolík v tejto dvojici:

1. musí vyhlásiť, že odstráni nebezpečenstvo odpadnutia od viery
2. sľúbi, že urobí všetko pre to, aby deti boli pokrstené v katolíckej cirkvi a v nej aj vychovávané

Pokrstený v inej cirkvi - nekatolík: Je oboznámený a berie na vedomie prísľub a záväzkov svojho nastavajúceho životného partnera katolíka.

Obaja: Obaja majú byť poučení o cieľoch manželstva a nemôžu ich vylučovať.

Katolícka cirkev zakazuje miešané manželstvá. Zákaz zdôvodňuje nebezpečenstvom, že v takýchto manželstvách nie je plné duchovné spoločenstvo manželov. Ohľadom práv a náboženských citov je tam rôznosť presvedčenia a odpor vôle. Miešané manželstvá zavádzajú do života Cirkvi akýsi druh rozdelenia, pretože rôznosť náboženského života bráni v tejto rodine verne plniť evanjeliové príkazy, zvlášť spoločnú účasť na bohoslužbe a výchove detí.

Prekážky pri uzatváraní manželstva

Manželstvo môže uzavrieť len osoba právne spôsobilá. Prekážky môžu byť rôzne. Pri ohláškach novomanželov v kostole, sú veriaci vyzvaní k tomu, aby ohlásili na farskom úrade, ak vedia o nejakej cirkevno-právnej prekážke tých, ktorí majú vstúpiť do manželstva. Od prekážok môže dišpenzovať biskup. Dišpenzovať, teda oslobodiť od prekážky a udeliť tým povolenie. Od niektorých prekážok môže dišpenzovať len pápež. Napríklad od prekážky posvätného rádu alebo sľubu čistoty.

Sú prekážky, ktoré sa nikdy nedišpenzujú, sem patrí napríklad to, ak by chcel manželstvo uzavrieť niekto z pokrvného príbuzenstva v tzv. priamej línii a v druhom stupni bočnej línie.

Celkovo existuje **12 kanonických prekážok**. Niektoré sú božského (zaväzujú všetkých) a niektoré cirkevného práva (zaväzujú iba katolíkov). Nájdete ich v KKC 1083-1094:

1. Uzavrieť manželstvo nemôže žena pred dovŕšením 14.roku a muž pred dovŕšením 16.roku.
2. Ďalšou prekážkou je trvalá impotencia, nie dočasná. Neplodnosť nie je prekážkou.
3. Ak už niekto uzatvoril manželstvo predtým, aj keby to bol štátny, civilný sobáš.
4. Posvätný rád
5. Sľub čistoty
6. Rozdielne náboženstvo - ak je jeden katolík a druhý nekatolík
7. Manželstvo nesmie uzavrieť niekto, kto manželského partnera zavraždí preto, aby mohol uzavrieť druhé manželstvo s inou osobou.
8. Ďalšou prekážkou je zadržiavanie osoby proti jej vôli s cieľom uzavrieť manželstvo.
9. Pokrvné príbuzenstvo je prekážkou k uzavretiu manželstva. Existuje priama (otec s dcérou, vnučkou atď.) a bočná línia (bratanec, sesternica, brat, sestra a pod.)
10. Švagrovstvo - Nemôže si zobrať za ženu svokru, za muža svokra a tiež muž dcéru, ktorú mala žena s iným mužom. Švagrovstvo je prekážka cirkevného práva a dišpenz dáva ordinár-biskup
11. Mravopočestnosť - ak po neplatnom manželstve nasleduje spolužitie podobné ako pri švagrovstve.
12. Manželstvo s adoptovanou osobou. Nastáva zákonné príbuzenstvo, aj keď nie pokrvné.